

ХИТРИЯТ СЕЛЯНИН

Превод от руски: Дона Минчева, 1995

chitanka.info

Имало едно време един хитър селянин. Веднъж той сеел край пътя пшеница, а оттам минавал царят на тази страна. Спрял се царят, заприказвал се със селянина и го попитал много ли доход му носи имотът. Селянинът отвърнал:

— Земята ми е малко, затова и доходът ми е малък. За цяла година едва изкарвам двеста рубли.

— А какво правиш с тези пари? — попитал царят.

— Петдесет рубли давам на царя, с петдесет рубли изплащам дълг, петдесет рубли давам назаем и петдесет рубли хвърлям на вятъра — отвърнал селянинът.

Царят не го разбрал. Тогава селянинът разтълкувал думите си:

— Петдесет рубли давам на царя, значи плащам данък за земята си. С петдесет рубли изплащам дълг, защото имам стар баща, който ме е отгледал и сега съм длъжен да го храня. Петдесет рубли давам назаем, защото имам син, за когото се грижа. Като порасне, той ще ми се отплаща и ще ме гледа на старини. Петдесет рубли хвърлям на вятъра — имам дъщеря, грижа се за нея и ѝ отделям по нещо за чеиза. Когато я омъжа, все едно че съм хвърлил тези пари на вятъра — нищо няма да получа в замяна.

Отговорът на селянина допаднал на царя. Той помислил малко и рекъл:

— Слушай какво, без мене не разказвай това на никого. Можеш да го кажеш само в мое присъствие. Послушаш ли ме, ще получиш награда, изтървеш ли се да го разкажеш някому, ще бъдеш наказан!

Селянинът дал дума, че без царя няма да разказва това никому. Царят продължил пътя си. След известно време той устроил пир и задал на гостите си следната гатанка:

— Един селянин получава от своя имот двеста рубли в годината. Петдесет рубли дава на царя, е петдесет рубли изплаща дълг, петдесет рубли дава назаем и петдесет рубли хвърля на вятъра. Отгатнете какво означава това!

Никой не можел да му отговори. Тогава царят рекъл:

— Давам ви три дни да си помислите.

Първият министър си казал на ума: „Сигурно царят е чул тази гатанка, когато обикаляше царството си. Трябва и аз да тръгна и да поразпитам тук-там.“

И той тръгнал по същия път, по който минал царят. Скоро министърът видял селянина, който жънел пшеница край пътя, и го попитал:

— Минавал ли е скоро оттук царят?

— Минавал е. Дори разговарях с него.

— За какво разговаряхте?

— Царят ми заповяда да не казвам това в негово отсъствие.

— На ти тези пари, само ми кажи.

Селянинът взел една от монетите, погледнал я и видял на нея лика на царя. Тогава той разказал пред царския лик всичко на министъра и получил за това пет сребърни монети.

След три дни първият министър се явил пред царя и му казал отговора на гатанката. Разбрал царят, че същият този селянин му е помогнал, и веднага заповядал да го доведат. Когато селянинът дошъл, царят му рекъл:

— Нали те предупредих да не разкриваш гатанката без мене, а ти си избъбрил всичко на моя министър.

— Министърът ми даде една сребърна монета. Видях върху нея лика на царя и каквото казах — пред него беше.

— Имаш право — съгласил се царят.

Зачудил се той на мъдростта на селянина и почнал да разговаря с него.

— Кажи ми, защо косите ти са побелели, а брадата ти е черна?

— Защото косите ми са двадесет години по-стари от брадата.

— Щом си толкова умен, кажи ми, високо ли е небето?

— Небето съвсем не е високо. Щом почукаш на земята, веднага се чува на небето. Ако не вярвате, ваше величество, качете се на небето; аз ще чука оттам, а вие ще чуете.

— А сега ми кажи, дълбока ли е земята?

— Земята е много дълбока. Двадесет и пет години изминаха вече, откак изпратих дядо си в земята, а той още не се е върнал.

— Добре, сега можеш да си вървиш. Ще дойдеш пак, когато те повикам.

Не се минало много време и царят отново направил пир. Поканил той всички министри и много гости. Поканил и селянина. Турил го да седне от лявата си страна. Пил царят наздравица за госта, който седял от дясната му страна, ударил му една плесница и рекъл:

„Правете така и вие, когато пиете наздравица за съседа си отдясно!“ И всички започнали да правят така. Дошъл ред и на селянина да вдигне наздравица и да удари съседа си отдясно — значи царя. Взели да се споглеждат хората наоколо — какво ли ще стори сега простият селянин? Защото удари ли царя по лицето — това означавало сигурна смърт. А селянинът почакал малко и рекъл:

— Позволете ми, светли господарю, и вие, високопоставени гости, най-напред да кажа нещо, а после ще пия на свой ред.

— Добре, говори — позволил му царят.

— Царю честити, почитаеми гости! Веднъж един човек плувал в морето върху останките от разбит кораб. Наближил той брега, а там — страшни водовъртежи. Продължи ли да плава, непременно ще потъне, върне ли се обратно, пак ще се понесе по морето, но може би ще остане жив. Кажете ми сега вие какво трябва да направи горкият човек: да продължи ли пътя си към сигурната гибел край брега или да се върне обратно и тогава може би да остане жив?

Всички в един глас извикали:

— По-добре да се върне обратно и да остане жив.

— Тогава и аз ще се върна обратно — рекъл селянинът, вдигнал чашата си, пил наздравица и ударил съседа си отляво — първия министър.

— Виждам, че си умен човек — казал царят. — Върви си сега къщи. След две недели ще дойдеш още веднъж при мене.

Изминали две недели и селянинът отново се запътил при царя, но стражът, който стоял пред портите на двореца, не го пуснал да мине, а му рекъл:

— Ще те пусна вътре, само ако ми обещаеш половината от онова, което ще получиш от царя.

Селянинът разбрал колко му се иска на слугата да забогатее лесно и отговорил:

— Добре, ще ти дам всичко, което получа. Ти само се подпиши, че си съгласен да го приемеш и ме пусни вътре по-бързо.

Стражът се подписал и селянинът отишъл при царя. А царят му казал:

— Виждам, че в цялото ми царство няма по-умен човек от тебе. Искай от мене каквото щеш. Аз веднага ще изпълня желанието ти.

— Искам да получа двадесет и пет тояги на голо — отвърнал селянинът.

Царят се учудил, но се съгласил. Тогава селянинът рекъл:

— Само че тези тояги няма да бъдат за мене. Аз обещах да дам на твоя страж пред двореца всичко, което получа като подарък. Ето и подписа му, че е съгласен да го приеме.

Погледнал царят подписа и заповядал да извикат стража. Ударили му двадесет и пет тояги. После царят рекъл на селянина:

— Тъй като всичко, което ти подарих, получи моя страж, а ти остана с празни ръце, искай още нещо и аз ще изпълня желанието ти.

— Искан ми се да получа старо седло — отвърнал селянинът.

— Подарявам ги буен кон и ново седло — извикал царят.

— Стига ми и старото, царю честити — казал селянинът.

Царят написал грамота: „Подарявам старо седло на еди-кого си“. А в царството му имало едно голямо имение, което се наричало „Старо седло“. Отишъл селянинът там и се обърнал към господаря на имението, един генерал, с думите:

— От днес нататък аз ставам собственик на това имение. Ето и царската грамота.

Генералът много се ядосал и без да знае каква е работата, отишъл да се оплаче на царя. Но царят казал:

— Аз съвсем бях забравил, че в царството ми има такова имение. Думата си обаче не мога да отменя — трябва да дам „Старо седло“ на най-умния човек в царството ми. Ако се покажеш по-умен от него, и теб ще възнаградя с имение.

Как мислите, успял ли е генералът да надмине по ум селянина?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.